

**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ ВА ЎРТА
МАХСУС ТАЪЛИМ ВАЗИРЛИГИ
ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ИҚТИСОДИЁТ УНИВЕРСИТЕТИ**

“ФАЛСАФА” кафедраси

РЕФЕРАТ

МАВЗУ: *МИЛЛИЙ ҒОЯ ВА ЁШЛАР*

БАЖАРДИ: БД-51 гуруҳи талабаси

БАКАЕВ Ф.

ҚАБУЛ ҚИЛДИ: ҚУДРАТОВА У.

ТОШКЕНТ - 2014

Мавзу: МИЛЛИЙ ҒОЯ ВА ЁШЛАР

РЕЖА:

1. Миллий ғоя ва ёшлар.
2. Ёшлар маънавиятига ёт таҳдидлар ва унга қарши миллий ғоявий тарбия воситалари.
3. Ёшларда миллий ғурур, миллий ор номус ва миллий ифтихор фазилатларини шакллантириш.

1. МИЛЛИЙ ҒОЯ ВА ЁШЛАР

1) Ҳар қандай миллатнинг тараққиёти жамиятдаги ёшлар қатламининг миллий ғоя ва қадриятларга муносабати, унинг ёшлар онгига қандай таъсир этаётганлигига ҳамда амалий фаолиятларига қандай тарзда таянишларига боғлиқ. Ёшлар республикаимиз аҳолисининг ярмидан кўпини ташкил этади. Шунингдек, ёшларнинг миллий ғояни англаши, ишонч ва эътиқодига айланиши, қандай янги қадриятлар шакллантирилганлиги билан ҳам боғлиқ бўлади. Чунки миллий ғоя **бирдан**, ёшларни ўзининг объекти сифатида қараса, **иккинчидан**, ёшлар миллий ғоянинг илғор ривожлантирувчилари ва келажак авлодга етказувчилари ҳисобланадилар.

Учинчидан, ёшлар қанчалик миллий ғоя билан қуролланган ва уни англаб олган бўлса, жамият шунчалик тараққиётга эришади. Бу ҳолат миллий ғоя ва ёшларнинг ўзаро боғлиқлигини белгилайди. Бошқача айтганда, миллий ғоя қанчалик мазмунли, ҳар бир кишининг узоққа мўлжалланган мақсад ва манфаатлари, пировардида эса, миллатнинг истикболини белгилашга хизмат қиладиган бўлса, уни ёшлар шунчалик тез қабул қилади ва унга нисбатан ўзининг ижобий муносабати шаклланади. Демак, жамият миллий мафкура орқали ёшларга қандай ғоя ва фикрларни таклиф этса, шунга мос равишда ғоявий жиҳатдан чиниққан, ватанпарвар, замонавий билмларни эгаллаган ёшларга эга бўлади.

Ёшлар жамиятнинг шундай ижтимоий гуруҳига мансубки, улар ўткир ҳиссий билиш қобилятига эга бўлиб, сўз билан амалиётнинг номутаносиблиги ҳолатларини кучлироқ сезадилар. Катталар учун одатий бўлган айрим “адолатсизлик”лар ёшларнинг ҳали тўлиқ шаклланмаган онгига, дунёқарашига кучли зиён етказиши мумкин. Шунинг учун ҳозирги унда ёшлар орасида

миллий ғоя, миллий ғурур ва ор-номус билан боғлиқ маънавий-руҳий ҳолатлар муҳим аҳамиятга эга.

Миллий ғоянинг ёшларни сафарбар этиш, илҳомлаштириш, буюк келажак сари чорлаш учун аҳамияти, таълим ва тарбияда тутган ўрни ва роли унинг ҳаёт ҳақиқатларига, реал борлиққа, халқ турмушига қанчалик мос ва мувофиқлигига қараб белгиланади. Миллий ғояни шакллантиришда мафкуравий тарбиянинг ҳам аҳамияти катта.

Мафкуравий тарбия - инсон, ижтимоий гуруҳ, миллат, жамият дунёқарабини шакллантиришга, уларни муайян мақсадларни ифода этадиган ғоявий билимлар билан қуроллантиришга йўналтирилган жараён. Ғоялар адолатли ва ҳаққоний бўлса, кўпчиликнинг талаб-эҳтиёжларига мос келса, бу соҳадаги тарбия воситалари таъсирчан, тарбиячилар эса фаол ва фидойи бўлса, ғоявий тарбиядан кўзланган мақсадга эришилади. Жамият, халқ ҳали ўз манфаатларини англаб етмаган, ўз мафкурасини шакллантириб, мақсадлари сари сафарбар бўлмаган ҳолларда бегона ва зарарли ғоялар таъсирига тушиш эҳтимоли ортиб боради. Бу эса ғоявий тарбияни йўлга қўйиш, соғлом мафкура тамойилларини аҳоли қалби ва онгига муттасил сингдиришни долзарб вазифага айлантиради.

Мафкуравий тарбия жамиятда, аввало оила, мактабгача ёшдаги болалар муассасалари, мактаблар, лицей, коллежлар, олий ўқув юртлари, оммавий ахборот воситалари, жамоат ташкилотларининг биргаликдаги фаолиятни тақозо қилади. Узлуксиз таълим тизими мафкуравий тарбияни олиб боровчи асосий бўғиндир, зеро мафкуравий мақсадларни ёшлар онгига сингдириш вазифаси асосан таълим роқали амалга оширилади.

Миллий ғурур ва ор-номус туйғуларини шакллантиришда халқнинг маданий мероси, миллий қадриятлари, улуғ мутафаккирларнинг ибратли ҳаёти бугунги эришилаётган ютуқлар муҳим аҳамият касб этади. Ёш авлод онгига

миллий истиқлол мафкурасининг ижтимоий адолат ҳақидаги ғояларини сингдиришда Абу Наср Форобийнинг “Фозил одамлар шаҳри”, Юсуф Хос Ҳожибнинг “Қутадғу билиг”, Низоммулкнинг “Сиёсатнома”, Амур Темур “Тузуклари”, Алишер Навоийнинг “Маҳбуб ул-қулуб” номли машҳур асарлари тарихий-илмий манба бўлиб хизмат қилади.

Чунки “Келажакдаги буюк давлат, энг биринчи навбатда, бўлажак фуқароларнинг маданияти, маълумоти ва маънавияти ҳақидаги ғамхўрлик қилмоғи зарур. Ёш авлодга озод ва обод Ватанни мерос қолдирар эканмиз, улар мутафаккирларимизнинг, давлат раҳбарлирининг улуғ ишларини давом эттиришларини ният қилар эканмиз, ёшларнинг маънавий уйғоқлигига аҳамият беришимиз лозим. Ғафлат уйқусидан уйғониб, ёрқин кўз билан келажакка назар ташлайдиган замон келди.

Миллат тараққиёти маънавияти ва маълумоти юксак билимли ёшларга боғлиқ. Акс ҳолда ёшларнинг **манқуртлик** ва фақат пулга сажда қилувчи арзони ишчи кучига айланиб қолиш хавфи туғилади.

Ўзбекистоннинг келажакдаги буюк давлат бўлиши учун шарт шароитлар мавжуд: буюк тарих ва бой маънавий меросимиз бор. Жаҳоншумул аҳамиятга молик бўлган маданият ва унинг ворислари, ватанимизнинг иқлими, табиати, ажойиб ер ости ва ер усти бойлигимиз беҳисоб.

Ўзбекистон ёшларининг тафаккур тарзи. Эндиликда ёшлар ўзлигини англай бошлади. Қандай заминда яшаётганимизни ҳис қилиш, умуминсоний қадриятларга интилиш билан бирга, Шарқ фалсафаси, ўзбекона тафаккур нури барчанинг дилидан ўрин ола бошлади. Миллий анъаналаримиз ва удумларимизни тиклаш ва ривожлантириш тамойили кучайди. Ислом динимизни қадрлаш маънавиятимизни янги маънолар билан тўлдиришга олиб келди. Улуғ бобоқолонларимиз маданий хазинасига ҳақиқий ворислик қила бошладик. Улардан фахрланиш имкониятига эга бўлдик. Юртимизда

яшаётганбарча миллат, элат вакилларининг тинч-иноқ яшаши учун шароит яратилди.

Инсон эркинлиги ва озодлигини кафолатловчи Ўзбекистон Республикасининг Конституцияси қабул қилинди. Қатор университетлар ташкил этилиб, ўқув тизимимизда жаҳон андозалари, тарбия йўналишида маънавий меросимизнинг энг илғор ва инсонпарвар тамойиллари асос қилиб олинди. Давлат ва жамият қурилиши масалаларини ўрганиш, юксак малакали раҳбар кадрлар тайёрлаш мақсадида Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги давлат ва жамият қурилиши Академияси ташкил этилди. Ватанимизнинг Қуролли Кучлари ва хавфсизлигини мустаҳкамлаш, фуқороларнинг ўз уйи ва иш жойларида тинч-хотиржам бўлишлари бўйича чора-тадбирлар белгиланди. Таълим тизимимиздаги ислоҳотлар замонавий лицей ва коллежлар таъсис қилинишига олиб келди. Ёшларнинг билим ва салоҳиятларини юксалтириш мақсадида “Улуғбек”, “Умид”, “Устоз”, кейинчалик “Истеъдод” жамғармалари тузилди. Ўзбекистон Республикасида кадрлар тайёрлашнинг Миллий дастури асосида умумий ўрта таълим, ўрта махсус, касб-хунар таълимини ташкил этиш чора-тадбирлари ишлаб чиқилди. Бадиий Академиянинг ташкил этилиши, Имом Исмоил Бухорий, Амир Темур, Бобур, Улуғбек, Баҳоуддин Нақшбанд, ал-Фарғоний, Мотуридий, Хўжа Ахрор-Вали каби миллий маданиятимиз дарғаларига бағишланган тантаналар, қурилган мажмуалар янги жамиятнинг амалга ошираётган реал маънавий ишларидир. Улар янги жамиятнинг куч-қудратидан нишона бўлибгина қолмай, миллий онг ва янги дунёқараш шаклланишида, ёшларда миллий ғурурни мустаҳкамлашда жуда катта аҳамият касб этмоқда.

2. ЁШЛАР МАЪНАВИЯТИГА ЁТ ТАҲДИДЛАР ВА УНГА ҚАРШИ МИЛЛИЙ ҒОЯВИЙ ТАРБИЯ ВОСИТАЛАРИ

Мамлакатимиздаги тинчлик ва барқарорлик, миллий мафкура доирасида учраши мумкин бўлган ички ихтилофларнинг олдини олди ва уни кенг миқёсда ёшлар қалбига кириб боришига имкон яратди. Ёшлар онги ва тафаккурида ўзгариш кучаяр экан, улар ўз ҳаёти ва истиқболини миллат ҳамда мамлакат истиқболи билан боғлиқ эканлигини чуқур ҳис қила бошлаганини англатади. “Дунёда ёшлар онги ва қалбини эгаллашга” уринишлар сақланиб қолмоқда.

Ғоявий таҳдид юзаки қараганда бирдан ва бевосита кўзга ташланмаслиги мумкин. Шунга биноан, онгни, тафаккурни таҳликага солувчи ҳар қандай таҳдидларнинг олдини олиш, уларга йўл қўймаслик зарур.

Дунёвий фуқоролик жамиятида ҳар ким ўз ишини қилиши, шуғулланиши, шунингдек, “дин диннинг ишини, давлат давлатнинг ишини қилиши керак. Давлат диний масалаларга аралашмаганидек, дин ҳам давлат ишларига, сиёсий жараёнларга аралашмаслиги керак. Агар ёшларимиз орасида ўз мамлакатада диний кадриятларнинг ривож, маънавий юксалишнинг жамолини кўришга хайрихоҳлар бўлар экан, улар, биринчи навбатда, замон фарзанди, миллий ғоя ва миллий мафкура эгаси бўлган билимдон ва маърифатли инсон бўлмоғи лозим. Улар азалий ва абадий маънавий кадриятларимиздан узилмаган ҳолда замонавий тафаккур даражасидаги билим ва идрокка эга бўлишлари керак”.

Миллий ғоя, миллий тафаккур ва миллий мафкура йўлида ёшлар қанчалик бирлашса, жипслашса жаҳон халқлари кўз ўнгида кучимиз, мавқеимиз ва ўрнимиз шунчалик баланд кўтарилади. Биз бошқа давлатларга суяниб, бошқа давлатларни паноҳ тутиб, уларнинг этагидан ушлаб юрадиган давлат, халқ эмасмиз, мустақил сиёсат, мустақил тафаккур ва мустақил ҳаракатларгина

доимо бошқаларда ҳурмат ва эътибор уйғотган. Мутелик, тобелик меваси ҳар қандай шароитда миллатнинг ривожланишига йўл бермайди.

3. МИЛЛИЙ ҒУРУР ВА МИЛЛИЙ ОР-НОМУС

Миллий ғурур - шахс, ижтимоий гуруҳнинг миллий ўз-ўзини англаши асосида шаклланадиган аجدодлари қолдирган моддий, маънавий меросдан, ўз халқининг жаҳон цивилизациясига қўшган ҳиссаси, ўзга миллатлар олдидаги кадр-қиммати, обрў-этиборидан фахрланиш ҳиссини ифодаловчи тушунча.

Бу туйғу қуйидаги шаклларда намоён бўлади: миллатнинг ютуқлари, обрў-эътибори билан фахрланиш, унинг муаммоларига бефарқ қараб турмаслик; ўз элига, миллатига жонкуяр бўлиш; ўз миллатининг моддий, маънавий меросини асраб-авайлаш; халқ одатлари, анъаналари, қадриятларини ҳурмат қилиш, уларни бойитиш ва такомиллаштириш; ўз миллатига меҳр-муҳаббатини амалий фаолиятда намоён қилиш. Мустақиллик кишилар миллий ғурурини ошириб, уни халқ, Ватан, аجدодлар хотираси олдидаги маъсулиятни ҳис қилишдек, мазмун билан бойитмоқда.

Мустақилликкача бўлган тушунча, тасаввур ҳамда кечинмаларимиздан бугунги руҳимиз, маънавиятимиз нақадар катта фарқ қилиши ҳаммага аён. Буни ҳар ким ўзига ўзи берадиган “Кеча ким эдигу, бугун ким бўлдик?” деган жавобдан англаб олса бўлади.

Бугун ёшлар мустақиллик туфайли “ор”, “андиша”, “номус”, “виждон”, “инсоф”, “ғурур”, каби тушунчаларнинг ҳақиқий маъносини англаб етмоқдалар.

Ор. Ор – бу номуносиб ёки эп кўрилмаган ишдан, нарсадан ҳижолат тортиш, уялиш, уят ва номус қилиш туйғусидир. Бундан ташқари, ўз ўрнида ҳазар қилиш ёки бўлмаса, обрў-эътибор, фахрланиш маъноларини ҳам билдириши мумкин.

Андиша. Андиша – бу оқибатини ўйлаб ёки юз-хотир қилиб юритилган мулоҳаза, эҳтиёткорлик ҳиссидир. Андишали одам деганда, оқибатини ўйлаб иш қиладиган, юз-хотирни биладиган, ор-номусли, шарм-ҳаёли, иболи инсонни тушунамиз. Одатда андишали одам бетгачопарлик қилмайди, фаросат билан иш тутади.

Номус. Номус – бу иффат, бокиралик маъноларидан ташқари кишининг ўз мавқеини сақлаш, улуғлаш ва ардоқлаш, хижолат тортиш туйғуларини, оила ва аجدодлар шаънига доғ туширмаслик маъносини ҳам ифодалайди. Одатда, номусли одам маънавий қадриятни моддий бойликка алишишни ўзига эп кўрмайди. Қонун тақиқлай олмаган нарсаларни гоҳо номус тақиқлай олади, деган нақл ҳам бор ҳалқимизда.

Виждон. Виждон – бу кишининг кундалик фаолияти, қилмиши, феъл-атвори учун оила, жамоат, жамият ва Ватан, миллат олдида маънавий маъсулиятни ҳис этишдир.

Виждон туғма ҳислат деювчилар ҳам бор. Виждон – кишиларнинг яшаб турган шароитга, олган та-лим-тарбиясига боғлиқ, деб ҳисобловчилар ҳам мавжуд. Виждон кўп ёки оз билимликка, бой ёки камбағал бўлишликка, оддийлик ёки машҳурлик билангина боғлиқ эмас.

Инсоф. Инсоф – бу адолат ва виждон амри билан иш тутиш туйғуси ва қобилияти, ишда, кишиларга муносабатда ҳаллоллик, тўғрилиқ, баробарлик, тенглик, софдиллик ва ҳақиқатгўйликдир. Ўзгани ўз ўрнига ва шунингдек, ўз ўрнига ўзгани ҳаёлан қўйиб кўриш ҳам инсофга киради. Тўқ очни, бой камбағални, бахтли бахтсизни, толеи баланд забунни, омадли омадсизни, соғлом беморни ўз ўрнига қўйиб кўролса, ва аксинча, ҳам худди шундай бўлса, инсофлилар сафи кенгайиб боради.

Инсоф тушунчаси Шарқ фалсафасида шундай талқин этилади. **Инсоф** – бу кишининг ижтимоий ахлоқ меъёри нуқтаи назаридан ўз ҳулқ-одобини тартибга

солиш ва ахлоқий баҳолашидир. Инсоф виждонли одамнинг ёки маълум жамоатнинг жамиятга ёки бошқа кишиларга нисбатан ўз хулқ-атвори учун маънавий жавобгарлик ҳиссидир. Агар киши бирор ишни тўғри бажарса, унда ички қониқиш пайдо бўлади, виждон пок бўлади, атайин нотўғри бажарса, инсофдан чиққан бўлади. Инсоф кишини бирор ишни қилишга ундаса ёки қилишдан тортса, бунда у қалб амри тарзида бўлади.

Хуллас, инсоф кишининг жамият олдида, теварак-атрофдаги кишилар олдида ўз хатти-ҳаракати билан маънавий маъсулиятни ҳис этишнинг ифодасидир.

Ғурур. Она тилимиз асрлар бўйи халқимиз томонидан заргарона сайқал берилиб, шундай мукаммал қилиб яратилганки, у орқали ҳар қандай маъно ва тушунчаларни, уларнинг энг нозик ва ҳарир жиҳатларигача аниқ ва тиниқ ифодалаш мумкин. Яъни неча минг йиллар давомида халқимиз онги тўлишиб бораверган, унда ҳосил бўлган тушунчаларни ўз туб сўзларимизбилан ҳам, ўрнида жаҳон талларига оид сўзлар билан ҳам, янги-янги сўзлар яратиш воситаси билан ҳам ифодаланган.

Шу тариқа тил бисоти бойиб келган. Тилимиздаги ғурур, фахр ва ифтихор сўзларини олиб кўрайлик. Булар бир-бирига яқин маъноларни англатса-да, айтиб бир пайтда, бир-биридан муайян даражада фарқланувчи тушунчаларни ҳам билдиради.

Шахс ғурури – бу фахрдир. Ҳар бир шахс ўзининг ютуқларидан мамнуният ҳиссини туяди. Ота-она қобил фарзандларидан, устоз истеъдодли шогирдидан, ёзувчи яхши асаридан, боғбон сўлим боғидан, миллат ўз мероси, истеъдодли фарзандлари билан фахрланади ва ҳоказо.

Инсон ўз кучига ишонган ва бу билан фахрлана олган тақдиридагина бирор нарсага эриша олади. Ўз кадр-қимматини англаш ақлли одамни янада камтарин, янада саботли қилади. Киши учун ўз қобилятидан ортиқ даражада

ғурурланиши ҳам, ўз-ўзини ерга уриши ҳам ярамайди. Ўз-ўзлигича қола билган одамнинг ғурури бус-бутиндир.

Ўзига ортиқча бино қўймоқ, гердаймоқ, кеккаймоқ, димоғдорлик – булар такаббурлик киради.

Миллий бирдамлик туйғуси миллий онгнинг негизидир. Миллий бирдамлик етук ва мукаммал маънавий фазилат сифатида, миллий онги ривожланган миллатларда тўлароқ намоён бўлади. Маҳаллийчилик ва ғурухбозликлар миллий бирдамлик ҳиссиётининг кучсизланишига олиб келади. Миллий ифтихор миллат маънавий камолотининг барча жиҳатларини, мероси ва бугунги қадриятларини ўз ичига олади.

Хулоса қилиб айтганда, имонли одам рисоладаги фуқародир. Бу Ўзбекистон республикасининг Конституциясига, Парламентимиз томонидан қабул қилинган фуқароликка доир қонун-қоидаларга ҳам мос келади. Биз келажагимиз тақдирини ана шундай фидойи инсонлар, ўз эҳтиёжларини тафаккур тарозусида, имон кўзгусидаидрок этадиган, нафс балосидан фориг ёшлар қўлига топширишимиз лозим. Бу ёшлар ҳар қанча ғурурланса, фахрланса арзийдиган тарихи ва қадриятлари бор халқга, миллатга, Ватанига хизмат қилишни ўзларининг бурчи деб қарашлари, шундай эътиқодга эга бўлишлари зарур. Шунинг учун ёшларимизда миллий ғурурни тарбиялаш ишларини ҳар куни ва мунтазам олиб бориш улар маънавияти юксалишининг гаровидир. Ёшларимизнинг ҳар бири миллий ғурур ва миллий ифтихор туйғуларини ўзлари ҳам шакллантира оладилар.

Миллий ғурур, авваламбор, ҳар бир миллат вакилининг ўз халқи тарихини, маънавий, ахлоқий қадриятлари, истикболини билиши ва қадрлаши, шу билан биргаликда, бошқа халқлар ва миллатларнинг ҳам миллий кадр-қимматини, удумлари, тарихи, адабиёти, санъати ва маданиятини адолатли

равишда ҳимоя қилиш, чуқур ҳис этиш ва ўрганиш, ҳурмат қилиш билан боғлиқ фахрланиш туйғуси бўлган миллатнинг инсоний фазилатидир.

Миллий ғурур ёшларни ўз кучи, қобиляти ва истеъдодини миллий ва умуминсоний манфаатлар йўлида сафарбар қилишга чақиради. Ўзбек халқининг юксак миллий кадр-қиммати, ор-номуси ва шон-шарафи унинг ўта меҳрибонлиги ва соф виждонлигига асослангандир.

Жумладан, ўзбеклар диёнат, ор-номус, шарм-ҳаёни ижтимоий ҳаётнинг ҳамма жабҳаларида муҳим фазилат деб қабул қилишган. Шундай ҳислатларга эгаларки, баъзан бу фақат "ўзбекона фазилат" деб юритилади. Миллий ифтихор туйғусининг яна бир жиҳати шундаки, у ёшларнинг, энг аввало, қайсидир миллатга мансублиги, унинг кенг имкониятларидан қувона олиш фазилатигина эмас, балки яшаб турган заминга, фуқаролигига дахлдор бўлган мамлакатга муносабат белгиси ҳамдир. Миллий ифтихори кучли бўлган ёшлар ўз мамлакати билан фахрлана олади ва унинг тақдирига бефарқ қарай олмайди. Демак, бундай халқ ўз истиқболини чуқурроқ англайди ва унга сидқидилдан хизмат қилади.

Миллий ғурур, миллий ўз-ўзини англаш мазмун ва моҳият жиҳатидан ўзаро алоқадорликда бўлиб, бир-бирини бойитади, тўлдиради, бири иккинчисиз мавжуд бўлмайди.

“Биз шарқ фарзанди эканлигимиздан, ўзимизнинг урф-одатлиримиздан фахрланамиз. Миллий қадриятларимизни асраш ва ҳеч қачон унутмаслик ҳақида ота-боболаримиздан тарбия олганмиз. Энди эса буни болаларимизга ҳам ўргатаёلمиз”.

Ўтмишини билмаган ва эъзозламаган халқнинг келажаги йўқ. Ўтмиш бизлар учун ҳам, бошқа халқлар учун ҳам аллақачон қайтмас бўлиб кетган, кўз ўнгимиздан олислашган, тарих мулкига айланган даврдангина иборат эмас, балки аҳамияти ҳеч қачон йўқолмайдиган тағ замин, ўқ илдизимиздир. Ўтмиш

бизнинг таянч нуқтамиз эканига шубҳа йўқ. Агар ана шу таянч нуқтага, маънавий пойдеворга суянмасак, ўтмишимиздан куч-қувват, руҳий-маънавий озуқа олмасак, олға томон ривожлана олмаймиз.

Фойдаланилган адабиётлар рўйхати

1. Ўзбекистон Республикаси Конституцияси. -Т.: «Ўзбекистон», 2003.
2. Каримов И.А. Янгиланиш ва барқарор тараққиёт йўлидан янада изчил ҳаракат қилиш, халқимиз учун фаровон турмуш шароити яратиш – асосий вазифамиздир. – Т.: Ўзбекистон, 2007.
3. Каримов И.А. Энг асосий мезон – ҳаёт ҳақиқатини акс эттириш. –Т., «Ўзбекистон», 2009.
4. Каримов И.А. Юксак маънавият – енгилмас куч. –Т., «Маънавият», 2008.
5. Каримов И.А. Жаҳон молиявий-иқтисодий инқирози, Ўзбекистон шароитида уни бартараф этишнинг йўллари ва чоралари. –Т., «Ўзбекистон», 2009.
6. Каримов И.А. Энг асосий мезон – ҳаёт ҳақиқатини акс эттириш. –Т., «Ўзбекистон», 2009.
7. Каримов И.А. Асосий вазифамиз – ватанимиз тараққиёти ва халқимиз фаровонлигини янада юксалтиришдир. –Т.: Ўзбекистон, 2010.
8. Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримовнинг «Ўзбекистон» анжуманлар саройида 2010 йил 3 май куни Осиё тараққиёт банки Бошқарувчилар кенгаши 43-йиллик мажлисининг очилиш маросимидаги нутқи. «Халқ сўзи», 2010 йил 4 май.
9. Каримов И.А. Барча режа ва дастурларимиз ватанимиз тараққиётини юксалтириш, халқимиз фаровонлигини оширишга хизмат қилади. –Тошкент: Ўзбекистон, 2011. –Б.48.

10. Саифназаров И. Миллий истиқлол ғояси: асосий тушунча ва тамойиллар. Услубий-кўргазмалар қўлланма. -Т.: ТДИУ, 2001, 28-бетлар.
11. Саифназаров И. Маънавий баркамоллик ва сиёсий маданият. -Т.: Шарқ, 2001, 160-бет.
12. Саифназаров И. ва бошқ. Халқимиз ҳамжиҳатлиги терроризмга қарши қафолатдир. -Т.: Янги аср авлоди, 2004, 56-бет.
13. Каримова В.М. Ёшларда миллий ғоя ва миллий мафкурани шакллантириш омиллари ва шартлари. «Таълим ва тарбия». 2000, № 1-2, 39 – бет.
14. Назаров Қ., Очилдиев А. Миллий истиқлол ғояси: асосий тушунча ва тамойиллар. (қичқача изоҳли тажрибавий луғат). -Т.: Янги аср авлоди, 2002, 192-бет.
15. Мухторов А. Шахс тарбиясида миллий ғоя, эҳтиёж ва манфаатлар уйғунлиги. -Т., «Янги аср авлоди», 2003.